

Nationaal Groenfonds over de financiering van cultuurhistorie in natuurprojecten

'Geen geld' is geen verbod op nadenken!

Agrarisch natuurbeheer

De gebruiker van dit
perceel heeft een
overeenkomst gesloten
om de natuur
te beschermen

L.B.L.

Vanuit verschillende kanten komen geluiden om cultuurhistorie verder te verankeren in het natuurbeleid. Kiezen voor een financieel instrumentarium ligt voor de hand. Maar is dit ook het meest daadkrachtige middel? Roelof Balk, directeur en Ivo Rooze, medewerker marktontwikkeling en strategische advisering van Nationaal Groenfonds laten hun licht schijnen over deze vraag.

“Het is onze taak als Groenfonds om met een financieel-economische bril te kijken naar beleidsvoornemens en te bedenken hoe we met een financieel instrumentarium kunnen bijdragen aan de uitvoering van dat beleid”, legt Balk uit. “Voor landschap doen we dat op twee schaalniveaus. Op beleidsniveau door met onze kennis en ervaring van financiële processen samen met de betrokken partijen het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) handen en voeten te geven. Op uitvoerend projectniveau door bijvoorbeeld particuliere natuurprojecten te financieren met ‘fiscaal groen geld.’”

Nationale Landschappen

Als het gaat over cultuurhistorie en landschap heeft het Groenfonds een stellige mening: “Nationale Landschappen zijn nu alleen een planologisch begrip. De ambities zijn hoog”, constateert Roelof Balk. “In feite schreeuwt het landschap nu om een financiële impuls. Je hoeft heus niet overal subsidie tegenaan te gooien, maar wie betaalt er nu voor ‘ja-mits’ of ‘migratiesaldo nul’ dat in het beleid van de Nationale Landschappen is gedefinieerd. Dat is veel te vaag. Daarom pleiten wij ervoor dat gebiedsplannen zo concreet mogelijk worden

opgesteld. Daarnaast willen we inzetten op nieuwe financiële instrumenten voor investeringen in het landschap: het verbreden van het Programma Beheer, landschap binnen de fiscale groenregeling optuigen en ‘de Cultuurimpuls’ stevig verankeren in het ILG. Naar ons idee moet die slag nu gemaakt worden.” “Met dat laatste geef je als rijksoverheid een duidelijk signaal dat cultuurhistorie een belangrijke plek heeft. Het ILG is hiervoor het aangewezen instrumentarium. Dan maak je het voor provincies ook aantrekkelijk om cultuurhistorie op te nemen in de uitvoeringsprogramma’s. Het is natuurlijk zo dat geen geld geen verbod op nadenken is, maar je kunt gewenst beleid ook stimuleren met een financieel instrumentarium”, voegt Rooze toe.

EHS-hectares

De Nationale Landschappen hebben in het Groenfonds een pleitbezorger gevonden voor het opeisen van een degelijk investeringsprogramma. Er zijn daarbij ook natuurgebieden die ontwikkeld moeten worden maar niet binnen de beleidskaders van de Nationale Landschappen vallen. Hoe is cultuurhistorie daar verzekerd van deelname? >

Catalogus groenblauwe diensten

Om het opstellen van een toegesneden, regionale regeling voor de vergoeding van landschapsbeheer en -onderhoud te vereenvoudigen, werken de provincies, het ministerie van LNV, de waterschappen en de gemeenten samen aan de ontwikkeling van de Catalogus Groenblauwe Diensten, die in 2007 van kracht moet worden. Groenblauwe diensten zijn werkzaamheden op het gebied van natuur, water, landschap en cultuurhistorie die de kwaliteit en toegankelijkheid van het landelijk gebied verhogen, en méér inhouden dan wat wettelijk al verplicht is. De Catalogus Groenblauwe Diensten is een bouwpakket waarmee overheidspartijen zelf pakketten kunnen bouwen. Zo’n pakket is een samenspel van bepalingen dat beschrijft hoe bijvoorbeeld een houtwal moet worden beheerd. In de catalogus worden de maximale vergoedingen opgenomen van dit soort maatregelen om de maximale vergoeding voor een pakket te kunnen bepalen. Kortom, de Catalogus maakt het voor overheidspartijen eenvoudig om een nieuwe (regionale) subsidieregeling te ontwerpen, zonder een afzonderlijke gang naar Brussel.

Informatie over de catalogus via Erik van Moorsel van provincie Noord-Brabant, EvMoorsel@brabant.nl. Zodra de catalogus gereed is, zal deze op internet worden geplaatst.

> Rooze: "We horen bijvoorbeeld van landgoedbezitters dat het makkelijker is om een nieuw landgoed te ontwikkelen dan een oud landgoed te onderhouden. Voor de renovatie van het monumentale pand op zo'n landgoed is dan nog wel een financieringsbron te vinden maar voor het opknappen van de omliggende tuin is geen geld beschikbaar.

Waarschijnlijk komt dit omdat cultuurhistorie en landschapsontwikkeling nog als relatief jonge loot op de agenda staat. Landschapsbeleid is niet tastbaar, het is moeilijk te concretiseren. Sinds 2002 wordt er in elk geval op decentraal niveau een slag gemaakt doordat er landschapsontwikkelingsplannen (LOP's) opgesteld worden."

"Het zit ook niet in de planologische traditie verankerd", gaat Balk verder, "in Nederland zijn we heel erg gewend aan het functionele denken, aan de optimalisatie van de grond op basis van één functie. Pas kort is er sprake van meervoudig grond-

gebruik, van ontwikkelingsplanologie. Tot nu toe financieren wij ook voornamelijk alleen hectares natuuraanleg binnen de EHS-beleidslijnen. Overigens een ijzersterk concept. De brug naar financieringsbronnen waarin cultuurhistorie binnen natuurontwikkelingstrajecten kan worden gefinancierd, moet echter nog worden geslagen."

Provincies aan zet

"Maar de wal keert ook het schip. Het ILG is een integraal instrumentarium. De provincies hebben daarvoor een grote geldpot tot hun beschikking. Of dit echter genoeg is voor de Nationale Landschappen is nog maar de vraag. Nu staat bijvoorbeeld maar ongeveer 7 miljoen voor cultuurhistorie binnen het ILG gepland. Dit is per provincie minder dan één ton per jaar! Dat is echt te weinig om tot grote daden te kunnen komen. Daarom voeren wij een pleidooi om de

reservering voor cultuurhistorie binnen ILG grootser op te tuigen. Dit zou dan niet alleen aangewend moeten worden voor de Nationale Landschappen maar ook voor landschap in het algemeen. Dan kunnen de provincies pas met kracht de regie voeren over dat landschap!" (MK)

Nationaal Groenfonds staat voor het optimaal benutten van overheidsgeld voor investeringen in natuur en landschap, en het activeren van particuliere financieringsbronnen voor het landelijk gebied. Zo financiert het Groenfonds natuurontwikkelingsprojecten van rijk en provincies in heel Nederland. Vaak gaat het om projecten binnen de EHS. Het beheert de subsidiegelden voor deze natuurinvesteringen en vult deze aan met private bancaire geldstromen. Ook voor bijzondere overheidsprojecten biedt het Groenfonds financiële faciliteiten.

www.nederlandmooi.nl

In diverse gebieden bestaan al (provinciale) fondsen voor het (agrarisch) beheer van landschap / natuur en cultuurhistorie, zoals in het Brabantse project Landinrichting St. Oedenrode en in Midden-Delfland. Op www.nederlandmooi.nl zijn deze en andere inspirerende initiatieven en financieringsconstructies terug te vinden. Op de site is onder meer aandacht voor sponsoring (van landschapsbeheer en -onderhoud) door het bedrijfsleven en voor regionale (burger)initiatieven rond de vorming van landschapsfondsen. Ook bevat de site voorbeelden van maatregelen die gemeenten, provincies en andere organisaties kunnen nemen om boeren in hun streek te ondersteunen bij het beheer van de natuur en het landschap.

